

Kūrybinės užduotys

Laimė

1. Užduotis. Gyvenimo atvejų – pavyzdžių kūrimas

Pagal pateiktas etines laimės koncepcijas aprašyk tris gyvenimo atvejus, kurie būtų konkretūs ir pamokomi filosofų minčių pritaikymo gyvenime pavyzdžiai.

Laimės koncepcijos

1. Dorybių etika:

Tikrajai laimei lemiamas dalykas yra dorovinis tobulėjimas, o tai, kas jam priešinga, sukelia nelaimę.

(Aristotelis)

Gyvenimo atvejai – pavyzdžiai

Laimės koncepcijos

2. Pareigos etika:

Etika iš esmės yra mokslas ne apie tai, kaip mes turime pasidaryti laimingi, bet apie tai, kaip mes turime tapti verti laimės.

(I. Kantas)

Gyvenimo atvejai – pavyzdžiai

Laimės koncepcijos

3. Savikūros etika:

Ir mažiausiai, ir didžiausiai laimei galioja tik viena sąlyga, daranti laimę laime: sugebėjimas pamiršti arba... tuo metu, kai ši laimė trunka, jausti neistoriškai.

(F. Nyčė)

Gyvenimo atvejai – pavyzdžiai

2. Užduotis. Dialogo ir laimės apibrėžties kūrimas

Laimės barometras

Įsivaizduok, kad dalyvauji projekte „Laimės barometras“, kurio tikslas – skatinti mokyklos ir vietos bendruomenės žmones daugiau šypsotis ir dalytis geromis mintimis, išsiaiškinti svarbius laimės aspektus.

Dirbdami poromis atsidarykite dialogo langą ir sugalvokite 5–10 klausimų, kurie gali padėti įvertinti „laimės indeksą“. Šiuos klausimus A ir B partneriai užduoda vienas kitam ir iš atsakymų sukuria bendrą laimės apibrėžtį. Tęskite diskusiją klasėje ir palyginkite savo ir klasės draugų laimės apibrėžtį, kuo jos panašios ar skiriasi. Paanalizuokite, kuo jos grindžiamos: kasdiene patirtimi, pvz., kuo daugiau šypsenų; filosofų mintimis; emocijomis; kūrybine saviraiška ar minties logika, mąstymo dėsningumai ir kt. Įvertinkite diskusiją ir išrinkite įdomiausią, originaliausią laimės apibrėžtį.

Vėliau galite tęsti projektą „Laimės barometras“, apklausti kitus mokyklos bendruomenės narius ir parengti plakatą „Mūsų mokyklos (miesto / kaimo) laimės barometras“.

Sukurk dialogą

3. Užduotis.

Parašyk filosofinę esė laimės tema

Susiek šias citatas į logiškai vientisą, prasmingą pasakojimą ir parašyk filosofinį tekstą apie laimę pagal pasirinktą esė rašymo strategiją. Gali filosofų mintims pritarti, gali su jomis nesutikti, tačiau tavo pasakojimas turi būti vientisas ir kūrybingas svarstant iškeltą laimės problemą (250–300 žodžių).

1. *Laimė yra aukščiausias, gražiausias ir maloniausias gėris.* (Aristotelis)
2. *Laimė yra tam tikra sielos veikla jai būdingos dorybės prasme.* (Aristotelis)
3. *Negalima gyventi maloniai, negyvenant protingai, dorai ir teisingai.* (Epikūras)
4. *Moralės dėsnis pats savaime laimės vis dėlto nežada: pagal gamtinės tvarkos apskritai sąvokas laimė nebūtinai susijusi su šio dėsnio laikymusi.* (I. Kantas)
5. *Laimingas ne tas, kuris gauna visa, ko nori. Laimingas yra žmogus, kuris, nepaisydamas kai kurių savo troškimų, yra patenkintas savo gyvenimu.* (Dž. Milis)

J. Baranova. *Filosofinės etikos chrestomatija. XI–XII kl. V.: Alma littera, 1998.*

Esė rašymo strategijos

1 strategija. Laisvos formos esė

Pradedama nuo rūpimos idėjos ir mintis natūraliai plėtojama be iš anksto parengto plano. Jei mintis rutuliojama įdomiai, net pačiam autoriui gerai nežinant, kuria linkme, gali išeiti gana originali, netikėta esė. Tai būdinga asmeninio pobūdžio esė, kurią mėgsta kūrybingi žmonės.

Laisva forma gali padėti ir tada, kai stinga minčių rašant pagal planą, nors tokios esė tikslas – parašyti labai aiškios struktūros ir logikos kūrinį. Mintys rašomos juodraščiuose (1, 2, 3) jų nesvarstant. Rekomenduojama tęsti tol, kol iš juodraščio paaiškės pagrindinė mintis ir jos plėtojimo kryptis. Paskutinis variantas redaguojamas. Rašymas laisva forma padeda aptikti pagrindines tezes, jis naudingas, kai nedera mintys, jaučiama įtampa, apima vidinis emocinis maištas, pasimetimas.

2 strategija. Suplanuota esė

Pirmiausia apgalvojamas arba parašomas aiškios struktūros planas: įvadas, pagrindinės tezės, išvados arba apibendrinimas.

Įvadas. Keliamas klausimas, hipotezė arba pagrindinė mintis, apibrėžiamas kontekstas, autoritetai (kuo remiamasi), pateikiamos prielaidos, formuluojama intriga. Esė intriga labai svarbu. Mokslinės esė intriga yra probleminis klausimas.

Dėstymas

- Laikomasi plano, plėtojamos ir argumentuotai pagrindžiamos pagrindinės tezės, nuosekliai siejamos pastraipos.
- Tikrinama, ar visi argumentai tinkami, kad nuosekliai būtų einama prie išvadų ir apibendrinimo.
- Kiekviena nauja mintis gali būti plėtojama vienoje (apie 100 žodžių) arba keliuose pastraipose. Minčių seka gali būti priežastinė, išvestinė, lyginamoji arba tiesiog teminė, pvz., apie tą patį objektą pirmoje pastraipoje (keliuose pastraipose) kalbant istoriškai, antroje – estetiškai, trečioje – etiškai; pirmoje – egzistenciškai, antroje – socialiai, trečioje – kultūriškai; pirmoje – lokaliai, antroje – globaliai, trečioje – asmeniškai.
- Jei norima įvertinti kelių skirtingų plotmių argumentus, sumuojami argumentai „už“ ir „prieš“, kol prieinama prie išvadų.
- Kiekviena mintis perteikiama aiškiai, nemanant, kad skaitytojas pats viską suprast arba viską žino.
- Suderinami esminiai teiginiai, mintys ir jų išdėstymas, patikrinama, ar aišku, kuri mintis svarbiausia, ar jos neužgožė antraeilė mintis ir ne tokios reikšmingos pastraipos.
- Patikrinama apimtis. Esė gali būti visai trumpa (300 žodžių) arba vidutinės apimties (apie 2000 žodžių, t. y. 20 pastraipų, o kartais ir ilgesnė). Nereikalingų sakinių rekomenduojama atsisakyti.
- Patikrinama, ar sklandžiai siejama informacija, vartojami pavyzdžiai, argumentai, citatos.

Pabaiga

- Apibendrinami argumentai.
- Pabrėžiamos esminės tezės, išvados.
- Patikrinama, ar pabaiga susijusi su pradžia.
- Galima baigti netikėta įžvalga.

Nedera esė pabaigti pernelyg anksti, neišplėtojus minties arba nesusijusia mintimi.

3 strategija. Iš dalies suplanuota esė

Tai tarpinis laisvos formos esė ir suplanuotos esė variantas.

- Parengiamas planas ne su tezėmis, o su nuorodomis, citatomis.

Dirbti galima tokiais būdais:

1. Pirmiausia rašoma pagrindinė dalis, o tada pradžia ir pabaiga.
2. Rašoma nuo pradžių iki galo.
3. Pradedama nuo dalykų, kurie aiškiausi, jais remiantis plėtojama mintis. Tada sutvarkoma esė struktūra.

- Nors planas parengtas, rašoma laisvai. Tada patikrinama ir papildoma citatomis pagal planą. Dalys siejamos taip, kad būtų einama link išvadų.

Ką daryti, jei rašant pristingama minčių?

Rekomenduojama rašyti viską, kas ateina į galvą. Rašoma tol, kol prieinama kokia nors įdomi mintis, kuri sykiu tampa išeitimi iš keblios padėties. Tada viskas peržiūrima ir palyginama.

Tavo filosofinė esė
apie laimę

